

Democratic Dynamics in the Digital Era: Challenges of Fake News on Political Decision-Making

Anongnat Keawpaitoon¹

Received: March 16, 2026

Revised: June 15, 2026

Accepted: June 29, 2026

Abstract

This academic article aimed to study the dynamics of democracy in the digital era: the challenges of fake news on political decision-making. It focused on analyzing the impact of fake news and information operations on the political decision-making process of citizens. The study found that while digital technology has rapidly increased the space for political participation and information access, it was also used as a tool to distort facts through algorithms, creating echo chambers and filter bubbles. These information reception mechanisms resulted in citizens receiving only their own preconceived notions, stifling the exchange of dissenting groups, leading to extreme political polarization. Information operations were also used as a political weapon to undermine the credibility of political institutions and the electoral system, shifting decision-making from one based on reason to one driven by emotion and hatred. In the context of Thailand, the use of cyber armies and avatar accounts to create narratives and discredit political opponents undermined online freedoms. The study explored approaches to building democratic

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author. anongnatmam@gmail.com, Tel. 08-1535152

immunity in the digital era through promoting digital media literacy and transparent communication to protect democracy and enable citizens to make informed political decisions.

Keywords: Political Decision-Making, Fake News, Digital Democracy, Information Operations

พลวัตความเป็นประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล: ความท้าทายจากข่าวลวงต่อการตัดสินใจทางการเมือง

อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์¹

Received: March 16, 2026

Revised: June 15, 2026

Accepted: June 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาพลวัตความเป็นประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล: ความท้าทายจากข่าวลวงต่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยเน้นวิเคราะห์ผลกระทบของข่าวลวง และพฤติกรรมการข้อมูลข่าวสารที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน จากการศึกษา พบว่า แม้เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยเพิ่มพื้นที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองและข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว แต่กลับถูกใช้เป็นเครื่องมือในการบิดเบือนข้อเท็จจริงผ่านระบบอัลกอริทึมที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ห้องแห่งเสียงสะท้อนและภาวะฟองสบู่ตัวกรองซึ่งกลไกในการรับข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนรับรู้เพียงข้อมูลเดิมของตนเองอย่างเดียว ปิดกั้นการแลกเปลี่ยนกลุ่มที่เห็นต่าง นำไปสู่การเมืองแบ่งขั้วอย่างสุดโต่ง พฤติกรรมการข้อมูลข่าวสารยังถูกใช้เป็นอาวุธทางการเมืองเพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของสถาบันทางการเมืองและระบบการเลือกตั้ง โดยเปลี่ยนจากการตัดสินใจที่เกิดจากพื้นฐานของเหตุและผลไปสู่การขับเคลื่อนด้วยอารมณ์และความเกลียดชัง สำหรับในบริบทของประเทศไทย พบว่ามีการใช้กองทัพไซเบอร์และบัญชีอวตารเพื่อสร้างกระแสและด้อยค่าฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง ซึ่งบั่นทอนสิทธิเสรีภาพในโลกออนไลน์ แนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันประชาธิปไตยในยุคดิจิทัลผ่านการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และการสื่อสารให้มีความโปร่งใส เพื่อปกป้องประชาธิปไตยและช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจทางการเมืองจากข้อมูลถูกต้อง

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author. anongnatmam@gmail.com, Tel. 08-1535152

คำสำคัญ: การตัดสินใจทางการเมือง, ข่าวลวง, ประชาธิปไตยยุคดิจิทัล, ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสาร แต่ได้กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่กำหนดพลวัตทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและสื่อสังคมออนไลน์จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยขยายพื้นที่สาธารณะให้มีการเปิดกว้างแสดงความคิดเห็นมากขึ้น (Habermas, J., 1989) ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์สะท้อนให้เห็นจากสถิติการใช้งานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2023 มีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกมากกว่า 4.9 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.4 ของประชากรโลก (Kemp, S., 2023) สำหรับประเทศไทย มีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากถึงร้อยละ 79.0 ของประชากรซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก (Kemp, S., 2023) การแพร่หลายของสื่อสังคมออนไลน์ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการที่ผู้คนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สื่อสาร และมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามเมื่อพลวัตของความเป็นประชาธิปไตยเคลื่อนตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ความคาดหวังดังกล่าวกลับถูกท้าทายด้วยปรากฏการณ์ย้อนแย้งที่ซับซ้อน โดยเฉพาะการแพร่กระจายของข่าวลวง และปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารที่มีเป้าหมายเพื่อบิดเบือนการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน ความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ พลเมืองที่รู้แจ้งซึ่งสามารถตัดสินใจเลือกตัวแทนหรือนโยบายบนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริงและรอบด้านในยุคปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ดิจิทัลกลับถูกจัดการด้วยระบบอัลกอริทึมที่มุ่งเน้นการดึงดูดความสนใจมากกว่าการนำเสนอข้อเท็จจริง (Cass R. Sunstein., 2017) ปรากฏการณ์ห้องแห่งเสียงสะท้อนที่ทำให้บุคคลรับรู้เพียงข้อมูลที่ตอกย้ำความเชื่อเดิมของตนเอง ผลที่ตามมาคือการขาดการแลกเปลี่ยนเหตุผลระหว่างกลุ่มที่มีความเห็นต่าง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ความท้าทายที่รุนแรงที่สุดในปัจจุบันคือการใช้ข่าวลวงในฐานะอาวุธทางการเมืองเพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของกระบวนการประชาธิปไตย (Bennett, W. L., & Livingston, S., 2018) ซึ่งให้เห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานของสื่อดิจิทัลในปัจจุบันได้เอื้อให้เกิดความโกลาหลทางข้อมูล ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากอารมณ์ความรู้สึก เมื่อประชาชนไม่สามารถเข้าถึงความจริงที่เป็นเอกภาพได้ การตัดสินใจทาง

การเมืองจึงเปลี่ยนจากการใช้เหตุผลไปสู่การขับเคลื่อนด้วยอารมณ์และความเกลียดชัง ซึ่งส่งผลให้ความไว้วางใจต่อสถาบันทางการเมืองและระบบการเลือกตั้งลดลงอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ข่าวสารข้อมูลทั้งจากรัฐและกลุ่มการเมือง ยังสะท้อนถึงความพยายามในการควบคุมอธิปไตยทางข้อมูล ของแต่ละบุคคลเมื่อข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจถูกบิดเบือนด้วยข้อมูลที่เท็จที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจในประชาธิปไตย การใช้ปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations - IO) เพื่อบิดเบือนข้อมูล ปลุกปั่น หรือปล่อยข่าวปลอมบนโลกออนไลน์ โดยมุ่งหวังทำลายความน่าเชื่อถือ ทำลายชื่อเสียง หรือโจมตีบุคคล หน่วยงาน องค์กร หรือพรรคการเมืองคู่แข่งกันโดยประชาชนที่เรียกร้องประชาธิปไตยต้องการให้รัฐให้ความสำคัญกับข้อมูลที่บิดเบือนหรือเรียกว่าข่าวปลอมแต่ก็เกิดความล่าช้าทางเทคโนโลยีทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจหน่วยงานของรัฐทำให้ขาดความเชื่อมั่นและการไว้วางใจของประชาชนต่อระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

ดังนั้นบทความฉบับนี้ศึกษาพลวัตความเป็นประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล: ความท้าทายจากข่าวลวงต่อการตัดสินใจทางการเมืองโดยวิเคราะห์ว่าข่าวลวงในโลกดิจิทัลเข้าไปมีส่วนในความไม่ไว้วางใจในการตัดสินใจทางการเมืองอย่างไร อะไรที่ทำให้สถาบันทางการเมืองในปัจจุบันจึงยังไม่สามารถรับมือกับผลกระทบต่อข่าวลวงในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนในประชาธิปไตยยุคดิจิทัลในการให้ข้อมูลทางการเมืองมีความชัดเจน น่าเชื่อถือ โปร่งใส จะทำให้ประชาชนสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

ข่าวลวงและปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร

ข่าวลวง และ ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร ไม่ใช่เป็นเรื่องเล่าหรือเรื่องของการโกหกหรือการใส่ร้ายป้ายสีกันแบบเดิม ๆ แต่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมและเทคโนโลยีที่ซับซ้อน ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อสั่นคลอนรากฐานความเชื่อมั่นของประชาชน บิดเบือนการตัดสินใจ และสร้างความแตกแยกภายในสังคม โดยใช้กลไกทางจิตวิทยาและอัลกอริทึมของสื่อโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือหลัก มีนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017) ได้จำแนกความผิดปกติของข้อมูลออกเป็น 3 ประเภทหลัก ซึ่งครอบคลุมมากกว่าข่าวปลอม ประกอบด้วย 1) ข้อมูลที่ผิดพลาดโดยไม่ได้ตั้งใจ การแชร์เพราะเข้าใจผิด 2) ข้อมูลที่สร้างขึ้นโดย เจตนาลวง เพื่อหวังผล

ทางการเมืองหรือประโยชน์บางอย่าง และ 3) ข้อมูลจริงที่ถูกนำมาใช้ในบริบทที่ผิด หรือจงใจปล่อยเพื่อทำลายชื่อเสียงบุคคลอื่น ข้อมูลที่มีความผิดปกติเกิดจากเจตนาหรือกระบวนการในการทำให้เกิดการบิดเบือนข้อมูลซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นการล้อเลียน เสียชื่อเสียงในข้อมูลไม่มีเจตนาจะทำร้ายหรือหลอกลวงแต่นั้นมีส่วนที่ทำให้ประชาชนที่เข้ามาสนใจข้อมูลข่าวสารเข้าใจผิดและนำไปเผยแพร่ข้อมูล เกิดความเชื่อมโยงข้อมูลที่ผิด มีรูปภาพหรือการบรรยายตลอดจนการพาดหัวข่าวที่ไม่ตรงกับเนื้อหาภายในข่าวสารก่อให้เกิดความสับสน หรือตัดข้อความประโยคต่างให้ประชาชนมีความสนใจ เช่น การนำข้อความออกจากบริบทและนำเสนอในประเด็นที่ไม่สอดคล้องกัน อาจทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่อข้อมูลข่าวสาร

ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations (IO) ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองในเชิงรัฐศาสตร์และยุทธศาสตร์ทหาร IO คือการใช้ข้อมูลเพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือฝ่ายตรงข้าม ในมุมด้านยุทธศาสตร์ศึกษา อธิบายว่า มันคือมาตรการเชิงรุกที่เปลี่ยนข้อมูลให้เป็นเครื่องมือบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของสถาบันทางการเมือง (Rid, T., 2020) ในยุคดิจิทัลข้อมูลบิดเบือนไม่ได้เป็นเพียงความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ทางการเมืองที่ถูกออกแบบมาอย่างเป็นระบบเพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม การใช้ข้อมูลบิดเบือนมีความแตกต่างจากข้อมูลเท็จทั่วไป ทำให้เกิดความไม่ถูกต้องและทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมลดทอนความไว้วางใจและสร้างสภาวะความจริงทางเลือกที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มอำนาจใดกลุ่มหนึ่งผ่านสงครามทางจิตวิทยา ยุทธวิธีนี้ดำเนินการผ่านกระบวนการ การนำข้อมูลมาใช้เป็นอาวุธ โดยมี การสร้างเครือข่ายบัญชีปลอม (Information Operations (IO) และการใช้ขั้นตอนวิธีของโซเชียลมีเดียเพื่อแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว เมื่อประชาชนไม่สามารถแยกแยะความถูกต้องของข้อมูล การตัดสินใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะนำไปสู่สภาวะเสื่อมถอย เพราะสามารถแทรกซึมทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนในสังคม

กลไกการทำงานของห้องเสียงสะท้อน (Echo Chamber) และ Filter Bubble

ในระบบข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบัน ห้องแห่งเสียงสะท้อน (Echo Chamber) และ ฟองสบู่แห่งการคัดกรอง (Filter Bubble) ทำหน้าที่เป็นกลไกคู่ขนานที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาร

รับรู้ของประชาชนอย่างถอนรากถอนโคน แม้ทั้งสองคำมักถูกใช้สลับกัน แต่มีกลไกการทำงานที่แตกต่างกันในเชิงโครงสร้างและที่มา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นไปของระบอบประชาธิปไตยดังนี้

1) กลไกของ ห้องเรียนเสียงสะท้อน ทางเลือกที่เกิดจากมนุษย์ เกิดจากจิตวิทยาพื้นฐานของมนุษย์ที่เรียกว่า Confirmation Bias หรือความลำเอียงเพื่อยืนยันตนเอง มนุษย์มีแนวโน้มที่จะแสวงหาข้อมูลที่สอดคล้องกับความเชื่อเดิมและหลีกเลี่ยงข้อมูลที่ขัดแย้งเพราะทำให้เกิดสภาวะอึดอัดทางจิตใจ ในโลกโซเชียลมีเดีย กลไกนี้ทำงานผ่านการเลือกติดตาม บุคคลหรือกลุ่มที่มีอุดมการณ์เดียวกันและการปิดกั้น (Cass R. Sunstein., 2017) ผู้ที่เห็นต่างเมื่อกลุ่มคนที่มีความเห็นตรงกันมารวมตัวกันในพื้นที่ปิด เสียงของพวกเขาจะถูกสะท้อนกลับไปมาและขยายขนาดขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้ความเชื่อนั้นกลายเป็นความจริงชุดเดียวที่ยอมรับได้ ใครก็ตามที่นำเสนอข้อเท็จจริงที่ต่างออกไปจะถูกตราหน้าว่าเป็นศัตรูหรือผู้ไม่หวังดี ส่งผลให้เกิดความสุดโต่งทางการเมือง และการสูญเสียความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เช่น การเมืองไทยในปี พ.ศ. 2548 – 2557 มีการแบ่งขั้วแบ่งสื่อย่างชัดเจน ห้องเรียนเสียงสะท้อน ที่ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองที่ลำเอียงเข้ากับพรรคของตัวเอง ที่ส่งต่อยอดมาจนถึงโลกโซเชียลมีเดียในปัจจุบัน สังคมเกิดความแตกแยกแบ่งเป็นฝ่ายอย่างสุดขั้ว ประชาชนแต่ละกลุ่มจะมีความเชื่อเดิมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ฝ่ายหนึ่งเชื่อว่าผู้นำของตนคือความหวังในการยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งในขณะอีกฝ่ายเข้าใจว่าผู้นำคือผู้ทำลายโครงสร้างประเทศ เมื่อประชาชนได้รับข้อมูลที่ขัดแย้งกับความเชื่อ จะเกิดความอึดอัดทางจิตใจอย่างรุนแรง กลไกป้องกันตัวเองจึงทำงานด้วยการแสวงหาแต่ข้อมูลที่ถูกใจตัวเองและไม่สนใจในข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม กลไกนี้ทำลายความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองไปโดยสิ้นเชิง ถ้าหากใครในกลุ่มมีความพยายามใช้เหตุผล นำเสนอข้อเท็จจริงที่ต่างออกไปจากกลุ่ม หรือตักเตือนพวกเดียวกัน จะถูกต่อต้านส่งผลให้ความคิดของผู้คนพัฒนาไปสู่ความสุดโต่งทางการเมือง มองฝั่งตรงข้ามเป็นผู้ทำลายและนำไปสู่ความแตกแยกทางการเมืองอย่างรุนแรงตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนที่สุดของทฤษฎีห้องเรียนเสียงสะท้อนในบริบทของการเมืองไทย

2) กลไกของ Filter Bubble อัลกอริทึมที่มองไม่เห็นเป็นกระบวนการที่อัลกอริทึมสร้างข้อมูลส่วนบุคคลที่ไร้ซึ่งความหลากหลายทางความคิด (Eli Pariser., 2011) ในขณะที่ห้องเรียนเสียงสะท้อนเกิดจากความสมัครใจ Filter Bubble (ฟองสบู่แห่งการคัดกรอง) เน้นสภาวะที่ถูกกักขังที่ถูกสร้างขึ้นโดยขั้นตอนวิธีหรือ Algorithms ของแพลตฟอร์มยักษ์ใหญ่ เช่น Google, Facebook หรือ

TikTok กลไกนี้ทำงานอยู่หลังบ้านโดยที่ผู้ใช้ไม่รู้ตัว ระบบจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลทุกอย่าง ตั้งแต่ประวัติการค้นหา ตำแหน่งที่อยู่ เวลาที่ใช้หยุดดูโพสต์ ไปจนถึงประเภทอุปกรณ์ที่ใช้จากนั้นระบบจะทำการปรับแต่งเนื้อหาเพื่อเสริมสิ่งที่ผู้ใช้มีแนวโน้มจะพึงพอใจมากที่สุด เพื่อเป้าหมายทางการค้าคือการรักษาผู้ใช้ให้อยู่กับแพลตฟอร์มนาน ๆ ผลที่ตามมาคือข้อมูลที่สำคัญแต่ไม่ถูกใจ จะถูกคัดกรองทิ้งไปโดยอัตโนมัติ ผู้ใช้แต่ละคนจึงเสมือนอาศัยอยู่ในฟองสบู่ส่วนตัวการแยกตัวทางอุดมการณ์ ทางสังคมและพฤติกรรมคือการที่ผู้ใช้ถูกแยกออกมาอยู่ในโลกที่มีแต่อุดมการณ์ชุดเดียว จนขาดการปฏิสัมพันธ์กับความคิดที่แตกต่างที่ตัดขาดจากโลกความเป็นจริงของผู้อื่น ทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่าการสูญเสียพื้นที่ส่วนกลางทางความคิด ตัวอย่างที่สะท้อนและอธิบายกลไกนี้ในบริบทของประเทศไทยได้อย่างชัดเจนที่สุดคือ ปรากฏการณ์การเลือกตั้งของไทยในปี พ.ศ. 2566 ผ่านฟีดของ TikTok และ Facebook เป้าหมายสูงสุดของแพลตฟอร์มเหล่านี้คือการดึงดูดให้ผู้ใช้งานอยู่กับหน้าจอให้นานที่สุด อัลกอริทึมจึงทำหน้าที่เป็นสายลับที่คอยเก็บข้อมูลพฤติกรรมทุกอย่างก้าวของผู้ใช้ประชาชนคนไทย เช่น เมื่อมีผู้ใช้งานสองคนอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน คนแรกคือคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดเสรีนิยม ส่วนคนที่สองคือผู้ใหญ่ที่มีแนวคิดอนุรักษนิยม เมื่อคนแรกเลื่อนฟีดไปเจอคลิปปราศรัยของพรรคฝั่งเสรีนิยมแล้วหยุดดูจนจบ พร้อมทั้งกดไลค์อัลกอริทึมจะบันทึกทันทีว่าคุณคนนี้มีแนวโน้มพึงพอใจกับเนื้อหาประเภทนี้ในทางกลับกัน เมื่อคนที่สองหยุดดูคลิปผลงานของพรรคฝั่งอนุรักษนิยม อัลกอริทึมก็บันทึกพฤติกรรมในลักษณะเดียวกัน

กระบวนการสร้างฟองสบู่ส่วนตัวจึงเริ่มต้นขึ้นนับจากนั้น เพื่อเอาใจผู้ใช้ อัลกอริทึมจะทำการคัดกรองข้อมูลที่สำคัญแต่ไม่ถูกใจทิ้งไปโดยอัตโนมัติหน้าฟีดของคนรุ่นใหม่จะถูกประชาสัมพันธ์ไปด้วยนโยบายการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประเทศ คอนเทนต์สนับสนุนพรรคที่ตนชอบ และเสียงวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเดิม จนพื้นที่ดิจิทัลของเขาไม่มีข้อมูลของพรรคฝั่งตรงข้ามหลุดรอดเข้ามาเลย ในขณะเดียวกัน หน้าฟีดของผู้ใหญ่แนวคิดอนุรักษนิยมก็จะถูกโอบล้อมไปด้วยคลิปความมั่นคงของชาติ ผลลัพธ์ที่ตามมาคือการแยกตัวทางอุดมการณ์และพฤติกรรมอย่างสมบูรณ์ ทั้งสองฝ่ายอาศัยอยู่ในสังคมไทยร่วมกัน แต่ในโลกดิจิทัลต่างฝ่ายต่างมั่นใจเต็มร้อยว่าพรรคที่ตนสนับสนุนจะชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย เพราะมองไปทางไหนในโทรศัพท์ก็คิดเหมือนกันทั้งหมด ซึ่งนี่คือความจริงที่ถูกบิดเบือนโดยอัลกอริทึมไม่ใช่ความจริงของสังคมทั้งหมด เมื่อผลการเลือกตั้งจริงออกมา หรือเกิดการจัดตั้งรัฐบาลข้ามชั่วในเวลาต่อมา ฟองสบู่ที่แตกออกจึงสร้างความ

ต้นตระหนก ให้กับประชาชนทั้งสองกลุ่มอย่างรุนแรง ต่างฝ่ายต่างไม่เข้าใจและรับไม่ได้กับผลลัพธ์ เพราะประชาชนเขาได้สูญเสียพื้นที่ส่วนกลางทางความคิดไปเรียบร้อยแล้วประชาชนขาดการรับรู้ ขาดการปฏิสัมพันธ์ และตัดขาดจากโลกความเป็นจริงของผู้อื่น ปรากฏการณ์ฟองสบู่ในการ เมืองไทยจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันว่า เทคโนโลยีแอปพลิเคชันได้กลายเป็นผู้เลือกความจริงให้เราเสพ จนทำให้ประชาชนมองเห็นความจริงคนละชุด และสูญเสียพื้นที่ทางความคิดทางการเมืองที่หลากหลายใน สังคมไทย

การใช้กองทัพไซเบอร์และปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations หรือ IO) ในประเทศไทย

การใช้กองทัพไซเบอร์ และ ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations หรือ IO) ในประเทศไทย ได้กลายเป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการควบคุมทิศทางทางการเมือง และสังคมอย่างเข้มข้นในทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังการรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา กลไกนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภารกิจด้านความมั่นคงทางทหารในรูปแบบเดิม แต่ได้ขยายขอบเขตเข้าสู่ การทำสงครามจิตวิทยาบนพื้นที่ดิจิทัลเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่กลุ่มอำนาจและด้อยค่าฝ่าย ตรงข้าม โดยพบว่าในประเทศไทยมีการใช้บัญชีอสูรตาร เพื่อสร้างกระแสเทียม เป้าหมายคือการด้อย ค่าฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองการสร้างภาพลักษณ์หรือความเกลียดชัง การเบี่ยงเบนความสนใจ จากประเด็นความล้มเหลวของนโยบายบทบาทของกองทัพไซเบอร์ยังขยายตัวไปสู่แพลตฟอร์มที่เน้น ความบันเทิงอย่าง TikTok และ Facebook Groups โดยการนำเสนอเนื้อหาที่ผสมผสานระหว่าง ความจริงบางส่วนกับข่าวบิดเบือน เพื่อสร้างความสับสนและทำให้ประชาชนสูญเสียความไว้วางใจ ในข้อเท็จจริงพื้นฐาน นำไปสู่สภาวะความเสื่อมถอยของความจริงในสังคมประชาธิปไตย ผลกระทบ ที่น่ากังวลที่สุดคือการที่พื้นที่สาธารณะ ซึ่งควรจะเป็นพื้นที่แห่งการถกเถียงด้วยเหตุผล กลับ กลายเป็นสมรภูมิที่เต็มไปด้วยการด่าทอและการสอดแนมทางดิจิทัล ส่งผลให้พลเมืองเกิดความ หวาดกลัวในการแสดงออกและบันทึกฐานของสิทธิเสรีภาพในโลกออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้ ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations หรือ IO) เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของ ประชาชน เมื่อเกิดกระแสวิจารณ์เรื่องเศรษฐกิจ ปัญหาค่าครองชีพ มักปรากฏกระแสออนไลน์ที่ พยายามเปลี่ยนประเด็นไปสู่เรื่องความมั่นคงและชาตินิยมเป็นการโจมตีฝ่ายตรงข้ามแทน จะเห็นได้

ว่า IO ไม่ได้มุ่งเพียงการให้ข้อมูล แต่จะควบคุมการรับรู้ของประชาชน ในระยะหลัง ปฏิบัติการ IO ยังยกระดับเข้าสู่แพลตฟอร์มที่เน้นความบันเทิงและเข้าถึงคนรุ่นใหม่ เช่น TikTok การทำคอนเทนต์ตลกผสมกับข้อมูลทางการเมือง ทำให้ชาวบิตเบียนแพร่กระจายได้รวดเร็วและเข้าถึงผู้คนจำนวนมาก เนื้อหาหลายส่วนเป็นความจริงครึ่งเดียวคือมีข้อเท็จจริงบางส่วนผสมกับข้อมูลบิดเบือนเพื่อสร้างความสับสนให้ประชาชนแยกไม่ออกว่าอะไรจริงหรือเท็จ ส่งผลให้สังคมเข้าสู่ภาวะความเสื่อมถอยของความจริง

ผลกระทบของปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations หรือ IO) ต่อสังคมไทยมีหลายด้านคือ 1) การทำให้สังคมเกิดความแตกแยกทางการเมืองอย่างรุนแรง ประชาชนจำนวนมากเริ่มมองเห็นฝ่ายที่ตรงข้ามเป็นศัตรูแทนที่จะมองว่าเป็นผู้มีความคิดเห็นต่างกัน 2) การบั่นทอนความเชื่อมั่น ความไว้วางใจต่อสื่อมวลชน เพราะเมื่อข่าวจริงและข่าวปลอมถูกเผยแพร่ปะปนกันอย่างต่อเนื่อง ผู้คนจะเริ่มไม่มั่นใจว่าอะไรคือความจริง 3) การสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวก่อให้เกิดการหวาดระแวงในโลกออนไลน์ 4) ผู้ใช้จำนวนมากหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเพราะกลัวถูกคุกคามทางโซเชียลหรือถูกด่าทอ และ 5) ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations หรือ IO) อย่างเข้มข้นส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบอบประชาธิปไตย บนพื้นที่สาธารณะที่ควรเป็นพื้นที่แห่งเหตุผลเชิงสร้างสรรค์ กลับกลายเป็นสนามให้กับประชาชนเกิดความเกลียดชัง การบิดเบือนข้อมูล ทำให้เกิดอารมณ์ชั่ววูบสร้างความแตกแยก เมื่อประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี การตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนอาจถูกชี้นำได้ง่าย และทำให้สิทธิเสรีภาพในสังคมประชาธิปไตยของประชาชนน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตย

สื่อสังคมออนไลน์ต่อการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในวงวิชาการ ทั้งในระดับสากล (Boulianne, S., 2015) และในบริบทของประเทศไทย (Kanchanatane, K., 2021) ในด้านหนึ่ง สื่อสังคมออนไลน์ได้เปิดโอกาสใหม่ๆ สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น การแสดงความคิดเห็นโดยตรงต่อนักการเมือง และการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม (Bennett, W. L., &

Segerberg, A., 2012) อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่ง สื่อสังคมออนไลน์ก็นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ต่อกระบวนการประชาธิปไตย การแพร่กระจายของข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือน การแบ่งขั้วทางความคิด การแทรกแซงกระบวนการเลือกตั้ง การตัดสินใจทางการเมืองในยุคดิจิทัลได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากสื่อสังคมออนไลน์ แพลตฟอร์มดิจิทัล และเทคโนโลยีข้อมูล ซึ่งทั้งเสริมสร้างและบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยในเวลาเดียวกัน ยุคนี้ทำให้ข้อมูลไหลเวียนรวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย และกระจายตัวกว้างขวางกว่าที่เคย แต่กลับนำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการตัดสินใจทางการเมือง ความเชื่อมั่นในสถาบัน และความยั่งยืนของประชาธิปไตย สื่อดิจิทัลได้ลดอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองลงอย่างมาก ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน สามารถติดตามข่าวสารนโยบายรัฐบาล การทำงานของนักการเมือง และสถานการณ์บ้านเมืองได้แบบเรียลไทม์ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, Twitter (X), TikTok หรือ LINE OA ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมรูปแบบใหม่ เช่น การแสดงความเห็น การแชร์ข่าว การลงชื่อถวายฎีกาออนไลน์ หรือการระดมทุนสนับสนุนเคลื่อนไหว จึงเกิดขึ้นบ่อยครั้งและรวดเร็วกว่าเดิม การเลือกตั้งหลายครั้งทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้ผู้สมัครเข้าถึงฐานเสียงที่กระจายตัวได้โดยตรง ลดการพึ่งพาสื่อกระแสหลักหรือการหาเสียงแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ยังเปิดพื้นที่สาธารณะดิจิทัล ให้กลุ่มชายขอบหรือเสียงที่เคยถูกกีดกันในสื่อเก่า มีโอกาสแสดงออกและถูกรับฟังมากขึ้น ส่งผลให้การตัดสินใจทางการเมืองบางเรื่องเริ่มคำนึงถึงความหลากหลายและเสียงส่วนน้อยมากกว่าแต่ก่อน

ผลกระทบด้านลบของยุคดิจิทัลนั้นรุนแรงและเป็นระบบมากกว่า การอัลกอริทึมของแพลตฟอร์มถูกออกแบบมาเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมโดยเน้นเนื้อหาที่กระตุ้นอารมณ์ สร้างความโกรธ ความกลัว หรือความพึงพอใจสูงสุด ทำให้เนื้อหาที่สุดโต่ง ข่าวปลอม และ ข้อมูลบิดเบือนแพร่กระจายเร็วกว่า ข่าวลือหรือข้อความยั่วยงจึงกลายเป็น viral ได้ง่าย ส่งผลให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่บิดเบือนหรือไม่ครบถ้วน แล้วนำไปใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การสนับสนุนนโยบาย หรือการเข้าร่วมชุมนุม การที่ประชาชนได้เสพเนื้อหาแบบนี้เป็นเวลานานทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางอารมณ์ที่รุนแรง ผู้คนมองฝ่ายตรงข้ามไม่ใช่แค่คิดต่างแต่เป็นศัตรู ซึ่งทำให้การประนีประนอมทางการเมืองแทบเป็นไปไม่ได้ ปรากฏการณ์ ห้องเสียงสะท้อน และ Filter Bubble ยิ่งซ้ำเติมปัญหานี้ เมื่ออัลกอริทึมแนะนำเนื้อหาที่สอดคล้องกับความเชื่อเดิมของผู้ใช้ ผู้คนจึงอยู่ใน

ห้องสะท้อนเสียงที่ความเห็นของตนถูกย่ำซ้ำ ๆ โดยแทบไม่เจอมุมมองตรงข้าม ส่งผลให้เกิดการแข็งตัวของอุดมการณ์ และลดความสามารถในการรับฟังหรือเข้าใจฝ่ายตรงข้าม ในประเทศไทย ปรากฏการณ์นี้เห็นได้ชัดในช่วงวิกฤตการเมืองหลายครั้ง ที่เฟซบุ๊ก โลก และทวิตเตอร์กลายเป็นพื้นที่แบ่งขั้วสุดโต่ง แต่ละฝ่ายมีความจริงเป็นของตัวเอง ไม่ยอมรับข้อเท็จจริงจากอีกฝั่ง นำไปสู่ความเกลียดชัง การโจมตีส่วนตัว และแม้กระทั่งกระตุ้นความรุนแรงในโลกจริง สอดคล้องกับการเลือกเปิดรับซึ่งก่อตัวขึ้นมาจากทฤษฎีการไม่ลงรอยทางความคิด (cognitive dissonance) ของ Festinger, L. , (1957) ที่เบื้องต้นอธิบายว่า การเลือกรับข้อมูลจากคนที่คิดเหมือนกัน (like-minded) จะช่วยลดความไม่ลงรอยทางความคิดหรือความรู้สึกไม่พึงปรารถนาที่เกิดจากความขัดแย้งในความคิดได้ กล่าวคือเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างชุดความคิดที่มีกับข้อมูลที่เปิดรับ คนเราจะเกิดความอึดอัดใจและใช้การเลือกเปิดรับเป็นเหมือนเครื่องมือหนึ่งในการรับมือกับความรู้สึกนั้น (Festinger, L., 1957) กระบวนการที่ความผิดปกติของข้อมูลและกลไกของไซเคียลมีเดียส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจทางการเมือง

อย่างไรก็ตามการตัดสินใจทางการเมืองในยุคนี้ยังถูกรอบำงวดด้วยกลุ่มเป้าหมายข้อมูลขนาดใหญ่ วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้แล้วส่งข้อความเฉพาะเจาะจงเพื่อโน้มน้าวโดยไม่เปิดเผยผู้สนับสนุนหรือแหล่งที่มา ทำให้เกิดการแทรกแซงการเลือกตั้ง การเมืองแบบความรู้สึกที่สำคัญกว่าข้อเท็จจริงและการลดความน่าเชื่อถือของสถาบันสื่อมวลชน สถาบันวิชาการ หรือหน่วยงานรัฐ เมื่อประชาชนไม่เชื่อถือข้อมูลจากแหล่งที่เป็นกลาง การตัดสินใจจึงยิ่งเอียงไปตามอคติส่วนตัวหรือกระแสออนไลน์ที่รุนแรง การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ประชาชน และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมใน การสร้างระบบนิเวศดิจิทัลที่เอื้อต่อประชาธิปไตย การรักษาสอดคล้องระหว่างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและ ความมั่นคงของประชาธิปไตยในยุคดิจิทัลต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เทคโนโลยีเป็นพลังบวกในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย (ฉัตรธสนัน สรรวงษ์ละคร และเรืองวิทย์ วะริวรรราช, 2568) ผลกระทบที่ทำให้ประชาธิปไตยเสื่อมถอย เมื่อความเชื่อมั่นในระบบเลือกตั้ง ลดลง ผู้คนอาจหันไปสนับสนุนผู้นำแบบเผด็จการประชานิยมหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะรู้สึกวาระระบบเน่าเฟะอยู่แล้ว ในทางกลับกัน หากรัฐและแพลตฟอร์มร่วมมือกันพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของประชาธิปไตยในยุคดิจิทัลและการพัฒนาแนวทางในการรักษาคุณค่าของ

ประชาธิปไตยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (อุเทนทร์ วัชรชินโนรส, 2567) ส่งเสริมความน่าเชื่อถือ ปรับอัลกอริทึมให้ลดการกระตุ้นความขัดแย้ง และเปิดช่องให้เกิดการถกเถียงข้ามฝั่ง สื่อดิจิทัลก็อาจกลายเป็นเครื่องมือเสริมพลังประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล

ทำไมสถาบันทางการเมืองในปัจจุบันจึงยังไม่สามารถรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันทางการเมืองของไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถรับมือกับผลกระทบจากกองทัพไซเบอร์และปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (IO) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของเทคโนโลยีเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และความเปลี่ยนแปลงของสื่อดิจิทัลที่รวดเร็วกว่าความสามารถของรัฐในการกำกับดูแล ส่งผลให้สถาบันทางการเมืองหลายแห่งไม่สามารถควบคุม ตรวจสอบ หรือสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สังคมได้อย่างเพียงพอ คือ 1) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับข่าวปลอมหรืออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ถูกมองว่าเลือกปฏิบัติ เช่น การดำเนินคดีต่อผู้วิจารณ์รัฐบาลอย่างรวดเร็ว แต่กลับไม่สามารถจัดการกับเครือข่ายบัญชีปลอมที่เผยแพร่ข้อมูลโจมตีฝ่ายตรงข้ามได้อย่างจริงจัง สิ่งนี้ทำให้ประชาชนจำนวนมากขาดความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย 2) ข้อจำกัดของกฎหมายและระบบกำกับดูแลสื่อดิจิทัล กฎหมายจำนวนมากยังล้าหลังเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีใหม่ การแพร่กระจายข่าวปลอมในปัจจุบันเกิดขึ้นไว้มากผ่าน TikTok, Facebook, X (Twitter เดิม) หรือ YouTube แต่กระบวนการตรวจสอบของรัฐกลับใช้เวลานาน ส่งผลให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่าการควบคุมข้อมูลข่าวสารอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบแบ่งขั้ว (Political Polarization) ที่รุนแรงขึ้นในสังคมไทย ปัจจุบันประชาชนจำนวนมากรับข้อมูลเฉพาะจากกลุ่มหรือเพจที่สอดคล้องกับความเชื่อของตน ทำให้เกิดห้องสะท้อนเสียง (Echo Chamber) ซึ่งผู้คนจะได้ยินเฉพาะความคิดเห็นที่ตนต้องการฟัง ส่งผลให้ข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือนแพร่กระจายได้ง่าย เช่น ในช่วงการเลือกตั้งหรือการอภิปรายทางการเมือง มักเกิดกระแสโจมตีผ่านคลิปตัดต่อ คำพูดบิดเบือน หรือข่าวลือเกี่ยวกับนักการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน โดยผู้สนับสนุนแต่ละฝ่ายจะแชร์ข้อมูลเหล่านั้นต่ออย่างรวดเร็วโดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ส่งผลให้ความขัดแย้งทางการเมืองมากขึ้น และ 4) การขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) ของประชาชนจำนวนมาก แม้คนไทยจะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียได้อย่างกว้างขวาง แต่ประชาชนขาดการรับรู้

ข่าวสารที่แท้จริงจึงตกเป็นเป้าหมายของ IO ได้ง่ายที่สร้างเนื้อหากระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกและความเกลียดชัง

ผลจากปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาธิปไตย ส่งผลไม่สามารถรักษาความน่าเชื่อถือและสร้างพื้นที่สาธารณะที่ปลอดภัยสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างแท้จริง สังคมจึงเผชิญภาวะที่ประชาชนไม่ไว้วางใจกันเอง ไม่เชื่อมั่นต่อข้อมูลข่าวสาร เมื่อความจริงถูกทำให้สับสนอย่างต่อเนื่อง ประชาธิปไตยก็จะอ่อนแอลง เพราะประชาชนไม่สามารถตัดสินใจทางการเมืองบนพื้นฐานของข้อมูลที่ต้องการและเหตุผลร่วมกันได้อย่างเต็มที่

แนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล

การส่งเสริมความเข้าใจการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และการปรับปรุงกลไกการสื่อสารให้มีความโปร่งใส เพื่อปกป้องคุณค่าของประชาธิปไตยและช่วยให้พลเมืองโดย

1) พลเมืองจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพื่อให้สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากอารมณ์ความรู้สึกที่ถูกปลุกเร้า การตัดสินใจทางการเมืองควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ต้องการมากกว่ากระแสออนไลน์ที่รุนแรง

2) ควรมีการผลักดันให้รัฐและเจ้าของแพลตฟอร์ม (เช่น Facebook, TikTok) ร่วมมือกัน ปรับปรุงอัลกอริทึมเพื่อลดการนำเสนอเนื้อหาที่กระตุ้นความเกลียดชังหรือความขัดแย้ง และเพิ่มพื้นที่ให้เกิดการถกเถียงข้ามชั่วอุดมการณ์เพื่อคลายฟองสบู่แห่งการคัดกรอง

3) สถาบันทางการเมืองควรมีกลไกการสื่อสารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน

4) ควรส่งเสริมให้พื้นที่ดิจิทัลเป็นพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลสามารถลดการใช้ข้อมูลบิดเบือนรับฟังความเห็นต่างซึ่งจะทำให้ประชาธิปไตยมีความยั่งยืนและยึดโยงกับผลประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น

สรุปผล

พลวัตความเป็นประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล ความท้าทายจากข่าวลวงต่อการตัดสินใจทางการเมืองมีผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยในการตัดสินใจทางการเมืองในยุคดิจิทัลของประชาชนจึงเป็นดาบสองคมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เข้าถึงข้อมูลกว้างขวาง และ

เคลื่อนไหวได้รวดเร็ว แต่หากไม่มีการจัดการความเสี่ยงจากข่าวลวง (Fake News) และ ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operations (IO) ข้อมูลบิดเบือน ห้องแห่งเสียงสะท้อน (echo chambers) ระบอบประชาธิปไตยก็เสี่ยงต่อการถูกบ่อนทำลายจากภายในความท้าทายในการใช้เทคโนโลยี การสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมและตัวประชาชนเองเพื่อให้การตัดสินใจทางการเมืองยังคงยึดโยงกับเหตุผล ข้อเท็จจริงและผลประโยชน์ส่วนรวม แทนที่จะถูกครอบงำด้วยอารมณ์ กระแส และข้อมูลเท็จจริงที่ถูกออกแบบมาให้เกิดความขัดแย้ง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

พลวัตความเป็นประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล ความท้าทายจากข่าวลวงต่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยเริ่มต้นจาก 1) สัญญาณเตือน (ภัยคุกคาม) ที่ชี้ให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาในโลกออนไลน์ ได้แก่ ข่าวลวง ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (IO) และปัญหาวีร ซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องมือบิดเบือนข้อเท็จจริง ปัจจัยเหล่านี้ถูกขับเคลื่อนต่อกันด้วย 2) กลไก (ตัวขยายความขัดแย้ง) ผ่านระบบ

ห้องเสียงสะท้อน (Echo Chamber) อัลกอริทึมของแพลตฟอร์มที่เลือกป้อนข้อมูลเฉพาะที่ผู้ใช้สนใจ และการสร้างพื้นที่ทางความคิดที่ปิดกั้น ส่งผลให้เกิด 3) ผลกระทบ (การเมืองแบ่งขั้ว) นำไปสู่การแบ่งขั้วทางการเมืองแบบสุดโต่ง ประชาชนขาดการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและตัดสินใจบนข้อมูลที่ผิดพลาด หายที่สุด 4) ทางออก (การสร้างภูมิคุ้มกัน) ด้วยการปรับปรุงกลไกการสื่อสารและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริง และสร้างรากฐานประชาธิปไตยในยุคดิจิทัลที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรธสนัน สรรวงษ์ละคร และ เรืองวิทย์ วัชรวิระราช. (2568). ความท้าทายของประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล: บทบาทของโซเชียลมีเดียในการเลือกตั้ง และการสร้างความแตกแยกทางการเมือง. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 12(3), 222-232.
- อุเทนทร์ วัชรชินโรส. (2567). ความท้าทายของประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล: การวิเคราะห์ผลกระทบของสื่อสังคม ออนไลน์ต่อกระบวนการทางการเมือง. *วารสารวิชาการจินตาสีทิพย์ (ออนไลน์)*, 2(1), 40-53.
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (2018). The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions. *European Journal of Communication*, 33(2), 122–139.
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). The logic of connective action: Digital media and the personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739–768.
- Boulianne, S. (2015). Social media use and participation: A meta-analysis of current research. *Information, Communication & Society*, 18(5), 524–538.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford : Stanford University Press.
- Habermas, J. (1989). *The structural transformation of the public sphere*. Cambridge : MIT Press.

- Kanchanatane, K. (2021). Social media and political participation in Thailand. *Journal of MCU Social Science Review*, 10(2), 270–283.
- Kemp, S. (2023). *Digital 2023: Global overview report*. DataReportal. Retrieved from <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report>
- Pariser, E. (2011). *The filter bubble: What the Internet is hiding from you*. New York : Penguin Press.
- Rid, T. (2020). *Active measures: The secret history of disinformation and political warfare*. New York : Farrar, Straus and Giroux.
- Sunstein, C. R. (2018). *#Republic: Divided democracy in the age of social media*. (New ed.). Princeton : Princeton University Press.
- Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking*. Strasbourg : Council of Europe.